

een versterking des geloofs door het bewustzijn van de vruchten der levensvernieuwing; maar deze is uiteraard niet mogelijk tenzij het geloof reeds aanwezig zij. En dit rust uitsluitend op het woord der belofte. „Maar aangezien ze aan de vruchten der wedergeboorte (= levensvernieuwing) het bewijs ontleenen, dat de Heilige Geest in hen woont, versterken ze zich daardoor niet weinig hiertoe, dat ze in alle noodzakelijke gevallen, de hulp Gods mogen verwachten, daar zij in een zoo groote zaak ondervinden, dat Hij hun Vader is. En zelfs dat kunnen ze niet, tenzij ze eerst Gods goedheid, die door geen enkele andere zekerheid verzegeld is, dan die der belofte, hebben aangegrepen“³⁾. De liefde heet daarom „een toevoegsel of mindere steun tot versterking van het geloof, niet het fundament, waarop het rust“⁴⁾ (p. 125).

Dr Dee's conclusie is, dat bij Calvijn „de geloofszekerheid voorop gaat en onafhankelijk is van eenige overweging der Geesteswerkingen in ons“.

Het bovenstaande gold van de heiligmaking in ethischen zin, van de goede werken dus. Dr Dee vraagt vervolgens of de primaire levensvernieuwing, de heiligmaking in religieuze zin, de religieuze ervaring, in aanmerking komt als grond des geloofs.

Het antwoord is weer ontkennend.

Calvijn zoekt den grond dier zekerheid (des geloofs n.l., C. V.) dan ook nooit in, maar altoos buiten het geloofsvaakje: in Gods Woord, in Zijn belofte, in Zijn goedheid, welwillendheid, barmhartigheid en vooral in Zijn waarheid... De grond des geloofs valt samen met het voorwerp des geloofs. Het getuigenis daarentegen is die Geesteswerking op het subject, waardoor dit onmiddellijk, d.w.z. zonder tusschen-tredende redeneering of bewijsvoering van het geloofsobject verzekerd wordt. (p. 126/7.)

Wanneer Calvijn de vraag stelt hoe wij van onze verkiezing verzekerd moeten worden, verwijst hij nooit naar het geloof als een in de geloofsvaakje aanwezige werkelijkheid, om dan uit dat aanwezige en geconstateerde geloof te concluderen tot het uitverkoren-zijn. Neen:

Hij richt onze aandacht uitsluitend naar het Woord en naar Christus heen: gelijk zij, die, om van hunne verkiezing verzekerd te worden, den eeuwigen raad Gods zonder Zijn Woord doorvorschten, zich in een verderfelijken afgrond storten, zoo verkrijgen zij, die haar op de juiste wijze en in den geordenden weg onderzoeken „zooals ze in Gods Woord vervat is“, daaruit een uitnemende vrucht der vertroosting. **Zelfs wijst hij het zoeken van de zekerheid in onszelf nadrukkelijk af.** In Christus zijn wij uitverkoren en daarom „zullen wij de zekerheid van onze verkiezing niet in onszelf vinden, en zelfs niet in God den Vader, indien wij ons Hem alleen en zonder den Zoon voorstellen. Christus is dus de spiegel, waarin wij onze verkiezing behoeven te aanschouwen en dat ook zonder bedrog mogen doen“⁵⁾. Ook tegenover mogelijke twijfel, of Christus ons wel onder Zijn hoede en bewaring genomen heeft, verwijst hij naar het woord der belofte. „Hij komt den twijfel tegemoet, doordat hij zichzelf uit eigen beweging tot Herder aanbedt, en zegt, dat wij tot het getal Zijner schapen zullen behoren, indien wij Zijn stem hooren“⁶⁾. Besluit ons de vrees voor de toekomst, „Christus heeft ons van deze bekommerdheid bevrijd, want ongetwijfeld zien de volgende beloften op de toekomst: al wat de Vader Mij geeft, zal tot Mij komen, en die tot Mij komt, zal ik geenszins uitwerpen“⁷⁾ (p. 140.) Calvijn „objectieveert het geloof niet, om daaruit regressief tot de verkiezing te concluderen, doch wil zeggen, dat het geloofsbewustzijn zelf ons het bewijs onzer verkiezing is. Hij neemt zijn positie niet buiten, maar in ons geloof. Zoo wij slechts over den inhoud (niet over het feit!) van ons geloof ons bezinnen bij het licht der Heilige Schrift, vinden we den diepsten grond onzer zaligheid in Gods hart en weten ons van de verkiezing volkomen zeker“. (p. 143.)

Rusten in de belofte zonder meer — dat is voor Calvijn de eenige weg tot de zekerheid der verkiezing. **Nooit dringt Calvijn de heiligmaking aan met het motief, dat zij als middel ter verzekering ons van dienst zou kunnen zijn.** Hoogstens is zij een middel ter bevestiging van de zekerheid, die wij in het geloofsbewustzijn reeds bezitten. (p. 146.)

Van een bekijken en overwegen van de kenteekenen van het ware geloof, om zoo zekerheid te verkrijgen, is bij Calvijn niets te vinden. Dit blijkt duidelijk als hij spreekt over het tijdgeloof. Indien ooit die „kenteekenen“ dienst kunnen en moeten doen, dan is het bij de onderscheiding van echt geloof en tijdgeloof. Wat doet evenwel Calvijn als hij in verband met het tijdgeloof de vraag stelt waaruit de geloovigen zelf met zekerheid kunnen afleiden, dat zij Gods kinderen zijn?

Maar nu treft het juist, dat hij op deze vraag geen rechtstreeks antwoord geeft, maar volstaat met de opmerking, dat alleen in de uitverkorenen het geloofsvertrouwen krachtig is, dat ons doet zeggen: Abba, Vader. **Hij geeft dus geen opsomming van criteria, waarnaar de geloovigen zichzelf te beoordeelen hebben om daaruit tot de aanwezigheid van hun geloof te concluderen, maar hij verwijst naar het geloofsvertrouwen zelf.** Het geloof is van zichzelf zóo zeker, dat het, wel verre van door den afval van hen, die Christus schenen toe te behoren, aan het wankelen te worden gebracht, ons met Johannes doet zeggen: zij zijn van ons uitgegaan, maar zij waren uit ons niet; want indien zij uit ons geweest waren, zoo zouden zij met ons gebleven zijn. (p. 146/7.)

Wanneer het gaat over „het grondvesten en vaststellen van hun zaligheid“, dan richten, naar Calvijn

leert, de heiligen „alleen op Gods goedheid de oogen, zonder te letten op de werken“ (Inst. III, 14, 19).

(Wordt vervolgd.)

Dogma en Dogmatiek.

Over dit belangrijke onderwerp, waaromtrent tegenwoordig zoo veel misverstand heerscht, schrijft Dr S. U. Zuidema in het „Kerkblad der Indische Geref. Kerken“ aldus:

De dogmatiek is een wetenschap, welke het kerkelijk dogma tot voorwerp van haar onderzoek neemt. Maar zelve is deze wetenschap in geen enkel opzicht een dogma of een geloofsbelijdenis. Ze is „maar“ wetenschap. En kan, als alle wetenschap, feil gaan. Ze heeft niet de minste kracht in strikt kerkelijken zin. Uitspraken van dogmatici binden den geloovige in geen enkel opzicht. Ware dit het geval, dan zou de kerk onder het gezag der wetenschap moeten bukken. En, ook, wanneer die wetenschap beoefend wordt door Christ-geloovigen, dan nog zou deze onderdanigheid van kerk aan universiteit aan het eigen karakter der christelijke kerk-als-instituut afbreuk doen.

Geloofsbelijdenis der kerk is iets anders dan een wetenschappelijke verhandeling. En een dogmatisch handboek is iets anders dan een kerkelijk belijdenis-geschrift. Wij behooren dientengevolge er ernstig voor te waken, dat in het midden der institutionele kerk niemand eenige uitspraak van dogmatici bekleede met het gezag van een kerkelijke geloofsbelijdenis. Wie lid is eener Gereformeerde Kerk, neemt, bij wijze van spreken, de Gereformeerde dogmatiek van Prof. Bavinck daarmede niet voor z'n rekening, zoo min als het pas verschenen handboek van Prof. Honig, of als de Loc van Dr. Kuyper. Dit is ook om andere reden al uitgesloten. Want immers, waar deze drie dogmatici tot verschillende conclusies komen, zou anders het lid der Gereformeerde Kerk die drie verschillende conclusies alle drie voor eigen rekening moeten nemen. Een onredelijke eisch en een niet uit te voeren opdracht. De kerk neemt geen enkele dogmatiek voor haar rekening. Op haar weg ligt alleen het kerkelijk dogma, de geloofsbelijdenis, gelijk deze in de kerkelijk aanvaarde belijdenisgeschriften tot uitdrukking komt.

Men concludeere hieruit nu niet tot het tegendeel. In het rijk van de kerk als instituut staan de zaken anders dan in dat van de Gereformeerde wetenschapsbeoefening. Bovengenoemde dogmatische werken hebben wel degelijk een zeker wetenschappelijk gezag voor den Gereformeerden beoefenaar der dogmatiek. Ja, het is wetenschappelijk ongeoorloofd, om onhistorisch te werk te gaan, en genoemde werken te negeren. Dit kan enkel eigen wetenschappelijke arbeid schaden.

Maar waar het ons nu om te doen is, is iets anders. Het is, er op te wijzen, dat de kerk als instituut zich niet onder den scepter eener wetenschap, ook niet der Gereformeerde, voegt. Zij blijve zichzelf. En zij kome voor het goed recht eener kerkelijke geloofsbelijdenis op, onderscheiden in aard en in gezag van een niet-kerkelijke dogmatiek. Hoogstens make zij gebruik van de diensten van dogmatiek en dogmatici, zooals de kerk te harer tijd verplicht is, de hulp in te roepen van ieder, die haar helpen kan. Van een architect voor den kerkbouw; van een electricien voor lichtreparatie's; van een dogmaticus voor het kerkelijk getuigenis in deze wereld.

H.

C. V.

GEREFORMEERDE KERKEN.

Tweetal te:

Ooltgensplaat: J. Hindriks te Dussen en G. Toornvliet te Nieuwerkerk aan den IJssel.

Beroepen te:

Idskenhuisen: Cand. J. Kleine te Groningen.

Aangenomen naar:

Wormerveer: J. v. Bruggen te Tweede Exloërmond.

Bedankt voor:

Slootdorp: H. Hazenberg te Ureterp (Gr.).

Afscheid van:

De Glind: N. t. Hart. Tekst: 1 Cor. 15:1 en 2.

Hardenberg: G. Verrij. Tekst: Judas 20:21.

IJlst: Dr N. J. Hommes. Tekst: Hebr. 13:20 en 21.

Jubiläum.

Dr A. Kuyper Jr. te Rotterdam hoopt Zondag a.s. zijn veertigjarige ambtsbediening te herdenken.

De K. Minnema. †

Na een langdurige ongesteldheid is Woensdag 19 April te Garip in den ouderdom van 56 jaar overleden Ds K. Minnema, predikant bij de Geref. Kerk aldaar.

Candidaten tot den Heiligen Dienst.

Door de Classis Harderwijk der Geref. Kerken is met gunstig gevolg praeparatoir geëxamineerd cand. L. Zielhuis, Geldersche Dijk, Hattum, die des Zondags de Kerken gaarne wil dienen en een eventueel beroep terstond in overweging zal nemen.

Hulpredikers.

Tot hulprediker bij de Geref. Kerk van Haaksbergen is benoemd de heer F. M. Verveen, cand. te Arnhem.

De bevoegdheid der meerdere vergaderingen.

De Classis Leeuwarden der Geref. Kerken heeft in haar vorige week gehouden vergadering behandeld het volgende voorstel van den Kerkeraad van Huizum.

De Raad enz., overwegende, dat er geen eenstemmigheid blijkt te bestaan ten aanzien van de vraag wat de bevoegdheid der meerdere vergaderingen is, met name wat het z.g. tuchtrecht betreft, van oordeel, dat het noodzakelijk is, te dien aanzien de kerken niet in het onzekere te laten, besluit aan

de Classis Leeuwarden voor te stellen op de eerstkomende Part. Synode van Friesland (N.G.) aanhangig te maken een voorstel aan de Generale Synode van Sneek, om aan die onzekerheid een einde te maken.

Het voorstel werd door de classis aangenomen.

CHRISTELIJKE GEREFORMEERDE KERK.

Beroepen te:

Ede: H. Visser te Bunschoten.

Gouda: J. G. van Minnen te Huizen.

Afscheid van:

Hillegom: W. Hendriksen. Tekst: 2 Tim. 2:19.

NEDERLANDSCHE HERVORMDE KERK.

Beroepen te:

Driel (Geld.): Cand. J. Voorsteegh, hulpred. te Den Haag. Dussen (toez.): I. Schipper te Kockengen.

Groenloo (toez.): D. J. Haspels te Wamel en Dreumel.

Kesteren: D. J. v. d. Graaf te Schoonhoven.

Nieuw Buinen: Cand. S. P. Nijdam, hulpred. bij de Ned.

Herv. Evangelisatie in de Wieringermeer.

Opheusden: K. v. d. Pol te Wierden.

Schingen ca.: J. R. J. Schut te Zwecloo.

Serooskerke (U.): Cand. N. Visser te Utrecht.

Bedankt voor:

Weesp (toez., vac. G. J. Sanders): C. A. van Harten te Zevenhoven (Z.-H.).

Intrede te:

Batenburg: Cand. W. Oortbuys. Tekst: Rom. 8:24, 25.

Cochten: Cand. Chr. v. d. Leeden. Tekst: 1 Cor. 2:20.

Koudekerke: Ph. A. Warners. Tekst: Rom. 10:17.

Zevenbergen: P. G. Verweys. Tekst: 2 Cor. 1:24.

Zoo juist verscheen:

HET EERSTE DEEL: OUDE TESTAMENT VAN GROOT VERTELBOEK VOOR DE BIJBELSCHE GESCHIEDENIS

DOOR

ANNE DE VRIES

Talrijke teekeningen van C. JETSES

Prijs bij intekening: Dl. I f 6.50 geb.; Dl. II f 5.75 geb. Men kan ook intekenen voor 15 aflev. à 75 cent, met 2 banden gratis.

Na compleet worden zal de prijs worden verhoogd.

„Ons oordeel is, dat onder de vele Bijbelsche geschiednissen voor de jeugd, dit straks de kroon zal spannen.“

SCHEVENINGSCHE KERKBODE.

„Dit sublieme Vertelboek behoort m.i. tot het allerbeste, wat tot heden in deze materie het licht zag.“

D. N. VAN MALSSSEN, inspecteur Chr. Volksonderwijs.

Vraagt gratis proefaflev. en prospectus

bij Uw Boekhandel of bij den Uitgever

J. H. KOK N.V. KAMPEN

Voor meest biedende te koop:

de eerste 15 Jaarg. van „De Reformatie“ (Ingen.)

Brieven onder No. 30, Bureau van dit blad te Goes.

De 4e goedkope uitgave
is zoo juist verschenen van:

De Gemeene Gratie

door Dr A. KUYPER

Groot royaal formaat. Pim. 1800 bladzijden.
In 3 linnen stempelbanden.

Slechts f 3.50 per deel

Schaf U nu dit standaardwerk aan
IN ELKEN BOEKHANDEL

Uitgave J. H. KOK N.V. - KAMPEN

ZENDINGSLIEDEREN

Dit bundeltje bevat 88 Zendingaliederen, op daarbij aangegeven, alom bekende wijzen, te zingen door kinderen en groteren. Te gebruiken zoowel op kinderzendingsscholen als op andere zendingssamenkomsten.

Prijs f 0.35; bij minstens 50 exx. à f 0.20 per ex.

60ES. OOSTERBAAN & LE COINTRE N.V.

BEKNOPT LEERBOEK DER BIJBELSCHE OUDHEIDKUNDE

door K. WIELEMAKER.

2e druk — Prijs f 1.40.

„Een prachtig repertorium, ook voor onze Theol. Studenten en Predikanten.“ Zoo schreef Dr. G. KRUIJER destijds in het „Gereformeerd Theologisch Tijdschrift“, naar aanleiding van de verachting van dit werk.

Verkrijgbaar bij den Boekhandel en bij de Uitgevers
OOSTERBAAN & LE COINTRE N.V., GOES

3) Institutie III, 14, 19.

4) Commentaar op 1 Joh. 3:19.

5) Institutie III, 24, 5.

6) Institutie III, 24, 6.

7) Institutie III, 24, 6.